Çok Boyutlu ?? Motivasyonu Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çok Boyutlu ?? Motivasyonu Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19199

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çok Boyutlu ?? Motivasyonu Ölçe?i (ÇB?MÖ), öz belirleme teorisi çerçevesinde i? motivasyonunun farkl? boyutlar?n? ölçmek amac?yla geli?tirilen bir arac?n Türk kültürüne uyarlanm?? versiyonudur. Ölçek, 19 maddeden ve alt? farkl? faktörden olu?maktad?r. Bu uyarlama çal??mas?, Türkiye'deki çal??anlar?n i? motivasyonu profillerini güvenilir ve geçerli bir ?ekilde de?erlendirmeyi hedeflemi?tir. Uyarlama süreci, psikometrik özelliklerin titizlikle incelenmesini içermi?tir.

ÇB?MÖ'nün uyarlanmas?, örgütsel psikoloji ve insan kaynaklar? yönetimi alanlar?nda, çal??anlar?n davran??lar?n? ve performanslar?n? etkileyen motivasyonel kaynaklar? anlamak için önemli bir araç sa?lamaktad?r. Ölçek, içsel motivasyondan motive olamamaya kadar uzanan geni? bir yelpazede motivasyonel düzenleme tiplerini kapsamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

?? Motivasyonu, Örgütsel Psikoloji, Öz Belirleme Teorisi, Uyarlama, ÇB?MÖ, Geçerlik, Güvenirlik

Yazarlar

Ayd?n Çivilida?, Gökhan ?ekercio?lu

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, i? motivasyonunun çok boyutlu yap?s?n? Türk kültürü ba?lam?nda geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçmektir. Öz belirleme teorisine (Self-Determination Theory - SDT) dayanarak, çal??anlar?n i?lerine yönelik motivasyonlar?n?n yaln?zca düzeyini de?il, ayn? zamanda niteli?ini (içsel mi yoksa d??sal m? oldu?u) belirlemeyi amaçlamaktad?r.

Uyarlama çal??mas?, orijinal ölçe?in psikometrik özelliklerini koruyarak, Türkiye'deki i?gücü popülasyonuna uygulanabilirli?ini kan?tlamay? hedeflemi?tir. Bu sayede, Türkiye'deki kurumsal ortamlarda motivasyonel müdahalelerin ve insan kaynaklar? stratejilerinin geli?tirilmesine bilimsel bir temel sa?lam??t?r.

Yap?

Çok Boyutlu ?? Motivasyonu Ölçe?i, motivasyonu bir süreklilik üzerinde ele alan Öz Belirleme Teorisi (SDT) çerçevesinde alt? temel faktörü ölçmektedir. Bu faktörler, tamamen özerk (içsel) motivasyondan tamamen kontrol edilen (d??sal) motivasyona ve motivasyon eksikli?ine (amotivasyon) kadar uzanmaktad?r. Ölçek toplamda 19 madde içermektedir ve her bir faktör üç

ARABPSYCHOLOGY.COM

maddeden olu?maktad?r.

Ölçe?in ölçtü?ü alt? motivasyonel düzenleme türü ?unlard?r:

?çsel Motivasyon: ??in kendisinden al?nan haz ve ilgi nedeniyle yap?lan çaba.
Ki?isel Düzenleme (Bütünle?mi? Düzenleme): Davran???n ki?isel de?erler ve benlik ile uyumlu oldu?u, özerk d??sal motivasyon.
?çe Yans?t?lan Düzenleme (Özde?le?mi? Düzenleme): Suçluluk veya gurur gibi içsel bask?lardan kaç?nmak için gösterilen çaba.
D??sal Düzenleme - Maddesel: Ödül veya ceza gibi d??sal araçlarla kontrol edilen motivasyon.
D??sal Düzenleme - Sosyal: Sosyal bask?lardan veya ele?tirilerden kaç?nmak için gösterilen çaba.
Motive Olamama (Amotivasyon): ??in anlams?z oldu?u veya sonuçlar?n kontrol edilemedi?i hissinden kaynaklanan motivasyon eksikli?i.

Geçerlik

Ölçe?in Türk kültürüne uyarlanmas? s?ras?nda yap? geçerli?ini incelemek amac?yla çe?itli istatistiksel analizler yap?lm??t?r. Ba?l?ca geçerlik çal??mas?, ölçe?in teorik olarak öngörülen alt? faktörlü yap?s?n? do?rulamaya odaklanm??t?r.

Yap?lan geçerlik analizleri ?unlar? içermektedir:

Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA): Bu analiz yöntemi kullan?larak maddelerin faktör yükleri incelenmi? ve ÇB?MÖ'nün beklendi?i gibi alt? faktörlü bir yap? sergiledi?i ortaya konmu?tur.
Madde Analizi: Maddeler aras? ili?kiler ve madde-toplam korelasyonlar? incelenerek, maddelerin ilgili olduklar? faktörleri ne ölçüde temsil ettikleri de?erlendirilmi?tir. Bu çal??malar, ölçe?in yap?sal tutarl?l???n? desteklemi?tir.

Güvenirlik

Çok Boyutlu ?? Motivasyonu Ölçe?i'nin güvenilirli?i, iç tutarl?l?k yöntemi kullan?larak de?erlendirilmi?tir. Güvenirlik çal??malar?nda, maddelerin ayn? yap?y? ne ölçüde ölçtü?ü incelenmi?tir.

Güvenirlik analizleri ?unlar? kapsam??t?r:

Cronbach Alfa ?ç Tutarl?l?k Katsay?lar?: Ölçe?in alt faktörlerinin her biri için ayr? ayr? Cronbach Alfa katsay?lar? hesaplanm??t?r. Bu katsay?lar, ölçek maddelerinin tutarl? bir ?ekilde ilgili motivasyon boyutunu ölçtü?ünü göstermi?tir.
Madde-Test Korelasyonlar?: Her bir maddenin ait oldu?u faktör ile olan korelasyonu incelenerek, maddelerin faktör bütünlü?üne katk?s? de?erlendirilmi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör Analizi

Ölçe?in faktör yap?s?n? belirlemek amac?yla Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) uygulanm??t?r. Analiz sonucunda, ÇB?MÖ'nün toplamda 19 maddeden olu?an ve alt? ayr? faktöre ayr?lan yap?s? do?rulanm??t?r. Bu alt? faktör, Öz Belirleme Teorisi'nin öngördü?ü motivasyonel düzenleme tiplerini temsil etmektedir.

Faktör yap?s?, orijinal ölçe?in teorik modeline uygunluk göstermi? ve Türk kültüründeki i? motivasyonu boyutlar?n?n ayr?mc?l???n? sa?lam??t?r. Her bir faktör, üçer madde ile temsil edilmektedir:

?çsel Motivasyon (3 madde)
D??sal Düzenleme - Sosyal (3 madde)
Motive Olamama (3 madde)
Ki?isel Düzenleme (3 madde)
D??sal Düzenleme - Maddesel (3 madde)
?çe Yans?t?lan Düzenleme (3 madde)

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçe?i

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale)

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama)

Popülasyon Grubu: Çal??an Yeti?kinler

Ya? Grubu: Yeti?kin (Çal??an Nüfus)

Popülasyon Detaylar?: Uyarlama çal??mas?, farkl? sektörlerden çal??an yeti?kin bireyler üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Ölçek, iki farkl? derecelendirme format?nda uygulanabilir:

5'li Likert Ölçe?i (1= hiçbir zaman - 5= her zaman)
7'li Derecelendirme Ölçe?i (0= hiç kat?lm?yorum - 6= tamamen kat?l?yorum)

Anahtar Kelimeler

?çsel Motivasyon, D??sal Düzenleme, Amotivasyon, Likert Ölçe?i, ?? Psikolojisi, Psikometrik Özellikler

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Ayd?n Ç?V?L?DA?

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?il.

Kurum E-posta Adresleri: aydinc@akdeniz.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Akdeniz Üniversitesi (Uyarlama tarihinde sorumlu yazar?n kurumu).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2017 (Türk kültürüne uyarlama yay?n tarihi)

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m izinleri ve olas? ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar Ayd?n Çivilida? ile (aydinc@akdeniz.edu.tr) ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Çivilida?, A. ve ?ekercio?lu, G. (2017). Çok Boyutlu ?? Motivasyonu Ölçe?inin Türk kültürüne uyarlanmas?. *Mediterranean Journal of Humanities, 7*(1), 143-156.

Uyarlama çal??mas?n?n detaylar?na ResearchGate üzerinden eri?ilebilir: researchgate.net

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: cok-boyutlu-is-motivasyonu-olcegi-toad.pdf

Çok Boyutlu ?? Motivasyonu Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

?çsel Motivasyon (3m): ??im anlams?z olmas?na ra?men neden hala bu i?i yapt???m? bilmiyorum.
D??sal Düzenleme-Sosyal (3m): ??imde çaba sarf etmenin benim için özel bir anlam? var.
Motive Olamama (3m): Ba?kalar?n?n (amir, meslekta?, aile vb.) bana yönelik ele?tirilerinden kaç?nmak için i?imde çaba sarf ediyorum.
Ki?isel Düzenleme (3m): ??im, kendimle gurur duymam? sa?lad??? için i?imde çaba sarf ediyorum.
D??sal Düzenleme-Maddesel (3m): Kendimi kan?tlamak zorunda oldu?um için i?imde çaba sarf ediyorum.
?çe Yans?t?lan Düzenleme (3m): Ancak i?imde yeterince çaba sarf edersem ba?kalar? (i?veren,

ARABPSYCHOLOGY.COM

amir vb.) beni ekonomik olarak ödüllendirirler.

ARABPSYCHOLOGY.COM